

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben házhöz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére
 vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, május 18.

Román hazafiak.

A legfelsőbb román mérvadó körök-
 től le egészen a falusi parasztok legsze-
 genyebb rétegeiig egy újabb irány szük-
 ségének érzete kezdi áthatni a hazai ro-
 mánságot. A szélső nemzeti elemek
 által a koalíció nemzet kormányával
 minden alap és jog nélkül végtelenül
 elhibázott irányban folytatott küzdelem,
 a magyar nemzeti egységnek forradalmi
 hűvel és minden alkotmányos jogszabály
 ellenére, a közös történelmi hagyományok
 lábbal tiprásával folytatott vakmerő ta-
 gadás, a nemzeti érzés helyett nemzeti-
 ségi jelszavak előtérbe toléása, az egész
 magyarságnak nap-nap után megújított
 kíméletlen provokálása arra indította a
 magyar kormányt, hogy a nemzeti-
 ségi federalizmus ellen a legkíméletlenebb har-
 cot vegye alkalmazásba.

E harcnak első gyümölcse az Apponyi-
 féle iskolai törvény, amely sokkal kímé-
 letebb lehetett volna, ha a nemzeti-
 ségi tuzók nem provokálták volna a leg-
 messzebb menő óvatosságot és példás
 szigorúságot.

A román sajtó ellen szintén a leg-

ádázabb harc folyik az egész vonalon.
 Amint értesülve vagyunk, újabb ismét-
 egész özöne indul meg a sajtópöröknek,
 amely harc nagyon sok fiatal ember élet-
 pályáját fogja kiméltlenül tönkre tenni.
 — A papok és tanítók államszegélyének
 elonása minden egyes esetben ugyan-
 csak érzékeny csapás leendő a román
 intelligenciára nézve. Az iskolák és ta-
 nitók felett való felügyelet teljes szigo-
 rusága ugyancsak sok keserű órát fog
 okozni az iskolafenlartóknak.

Ezt a kíméletlen harcot, melyet Vaj-
 dáék oly végtelen gyermekes meggondo-
 latlansággal provokáltak, s amelyet most
 oly esztelenül és lelketlenül folytatnak, a
 románság ki nem bírja.

Ezt a szomorú helyzetet a román
 hazafias intéző körök már régóta ked-
 vetlenül nézik. Részt benne egyáltalán
 venni nem akarnak, mert a reájok bi-
 zott és minden esetben megőrizendő be-
 cses jogokat, melyekkel a románság még
 bír, kockára nem tehetik. A kedvetlenség
 tehát megvan, de mivel nagyon rossz
 tanácsadó, tul szeretnék magukat tenni
 a kellemetlen helyzeten azáltal, hogy a
 románság nagy tömegeit a federalista
 izgatások behatása alól emancipálják.

Ennek elérésére már rég közóhajjjá
 vált egy oly román program összehozása,

mely a magyar politikai nemzeti egység-
 gel teljes harmóniában, a románságnak
 tömörítésére alkalmas. Sokan oly pesz-
 szimizmussal ítélik ugyan meg a helyzete-
 tet, hogy a románság bármily mérsékelt
 alapra helyezkedjék is, a magyar sovi-
 nizmust kíméletre bírnia még sem fog
 sikerülni.

De nem szabad feledni, hogy a je-
 lenlegi kormány a helyzetnek föltétlen
 ura és teljes szívből óhajtja a békekés-
 get, hogy a nemzeti egység alapján, a
 különféle nemzetiségű honpolgárok cso-
 portjaival teljes harmóniában a szociális
 és nemzetgazdasági téren az alkotások
 hosszú sorát indíthassa meg. E végből
 új pártalakulásokat szívesen látnának az
 intéző körök s a nemzeti-
 ségi federalizmus megtörésére nagyon is üdvösnek
 látnák egy oly nemzeti-
 ségi csoport megalakulását, mely a szászokhoz hasonlóan
 támogatná kormányt s ennek pártfogása
 mellett megerősítené saját nemzeti-
 ségi jogos érdekeinek munkálását kulturális
 és nemzetgazdasági, nemkülönben társa-
 dalmi téren.

Moldován Gergely, kolozsvári egyetemi
 tanár, a hazai románság kiváló politikusa lapot
 indított egy mérsékelt román program megal-
 kotása céljából és a lelkes munkatársak egész
 serege dolgozik már második éve a minden

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A tanítónő.

Falusi életkép 3 felvonásban Irta: Bródi Sándor. A
 Szilágyi-színházban először adták 1908 május 15-én.

Második darabjával szólalt meg a nagyvá-
 radi színpadon Bródi Sándor. Első megszólá-
 lása csufos kudarcot jelentett: A dada, a fővá-
 rosi pajtáskodó sajtó által egekig magasított
 Dada megbukott. A bukás után lejött Bródi
 és a színpadról mondott védbeszédet kedvenc
 dadája mellett; melynek eredményeként a
 darab másodszor is megbukott. Rövid idő
 múlva a megbukott darab szerzője más módon
 igyekezett az ő izléstelenségeitől megcsömörlött
 közönség érdeklődését fölkelteni: egy jól elin-
 tézett, vesztélytelen öngyilkossági kísérlet hir-
 lapú utódurranásai közt pihenni ment. Már-már
 elfeledte a közönség Bródit, mikor a Tanító-
 nővel egyszerre megint pályázni akar az író a
 színpadi babérokért.

A Tanítónő láttára önkénytelenül is eszébe
 jut az embernek az ideai szociáldemokrata
 kongresszus éles kifakadása a szociáldemokra-
 rata szépirodalmi termékek silánysága miatt.
 Hogy mást sem tudnak, mint szitkozódni.
 Hogy a párt-sajtó szépirodalmi rovata valóságos
 irodalmi személerakódó hely.

A párt-sajtónak eme termékei közé bátran
 be lehetne raktározni a Tanítónőt is.

A darab meséje fölőtte vékony. Nem a
 mese itt a fő. Annyi az egész, hogy a tanítónő
 falura kerül. Ott mindenki éhes rá. A káplán,
 miért nem a rabbi (?) a szolgabíró, a bérlő, a
 gyógyszerész, a földbirtokos fia; a plébános is
 éhes lenne, ha már nem lenne öreg. (Bródi el
 nem lehet perverzítás nélkül.) Van a faluban
 egy tanító is, középiskolai tanári oklevéllel, a
 ki osztják szótárt szerkeszt, a mellett azonban
 szerelmes lesz a tanítónőbe. A tanítónő azon-
 ban az udvarlók legszemtelenebbjébe, a föld-
 birtokos fiába szeret bele. Ettől elfogadja az
 éjjeli zenét is. Mikor ezt a faluban megtudják,
 összeül az iskolaszék; a káplán, a bérlő, a szol-
 gabíró stb. és kimondják, hogy a tanítónőnek
 erköcstelele élete miatt el kell távoznia. Mikor
 a földbirtokos fia ezt megtudja, nagy zajt üt,
 mire az iskolaszék megijed és visszavonják
 előbbi határozatukat. A szerelmes fiu erre meg-
 kéri a leányt. A tanítónő nem akarja mindjárt
 elfogadni a házassági ajánlatot, hanem azt köti
 ki, hogy maguk a fiu szülei kérjék meg a ke-
 zét. A fiu azonnal megparancsolja a szüleinek,
 hogy menjenek a kis tanítónőt megkérni.
 Azok sietnek a parancsnok eleget tenni és a
 fiu édes anyja egy sereg gorombaság után
 megkéri a leányt a fia — szeretőjének. A leány
 sirva fakad, mire a jobb kéz is felajánlatik a
 bal helyett. Hiába. A tanítónő el van keser-
 vedve, távozik, de szerencsére előkerül a sze-
 relmes ifju, az leemeli a távozni készült a

szekérről és diadalmasan behozza. Erre a füg-
 göny is diadalmasan legördül.

Mikor Bródi ama bizonyos hirhedt Dadát
 megírta, az volt a szándéka, hogy rámutasson:
 ime, milyen ideálisan nemes lények a dajkák
 és milyen komisz az uri nép. Akkor ez a ki-
 jelentés balsikerrel járt. A Tanítónő tehát
 más hurokat perget: most már a gaz uri tár-
 sadalomból kifejezetten kivételet a zsidó, csak
 a keresztények a gonoszok. Gondolta és prak-
 tikus ésszel gondolta Bródi, ezt a kijelentést
 a Lipótváros megtapsolja, a keresztény publi-
 kum pedig sokkal gyávább, hogysen felzudul-
 jon miatta, sőt még álszégyenből segíteni fog
 a tapsolóknak, ergó a siker biztos. Most ilyes-
 formán állítja fel a tételt: a falusi keresztény,
 magyar társadalom minden alakja szemén sze-
 dedett gazember. — A tanító csak azért
 nem gazember, mert félkegyelmű ábrándozó,
 a tanítónő pedig azért nem, hogy legyen kin
 kimutatni a többi uri nép gasságát. Azért nincs
 is nevük a szereplőknek. Mind csak általáno-
 sított fogalmak: a pap, a szolgabíró, a kántor,
 a gyógyszerész stb. foglalkozásuk szerint van-
 nak megnevezve, a mi annyit jelent, hogy lás-
 sátok, ilyen a magyar szolgabíró, kántor stb.
 Természetes, hogy mind ostoba és gazember.
 Okos és nemes lélek csak egy akad az sem
 szerpel, csak emlegetik: egy nemesszívü, derék,
 becsületes öreg zsidó, a kinek csak két fehér
 kecske van, szakállasak, mint ő maga. Ez az

Valódi Panama-kalap 6 korona PFAFF-nál.

tekintetben magas színvonalon álló »Ungaria« című napilapnál, hirdelve a komoly mérséklet és biztos haladás irányait.

A napokban kiválóan fontos politikai tanulmányt adott az »Ungaria« ily cím alatt: »Va fi pace!« (»Lesz békeség!«) Ebben a tanulmányban teljes alaposággal van bebizonyítva a románságnak a magyar politikai egységes nemzethez való tartozásának s e nemzethez való tartozás elismerésének föltétlen szükségége. Oly érvekkel harcol a béke mellett, oly lelkesen meggyőző hangon tárgyalja a politikai közeledés kikerülhetlenségét, aminővel román oldalról eddig nem találkoztunk. Radul a cikk álnévű szerzője, mult évek hosszú során át kijegyezdedett igazságokat bizonyítja be tapasztalt elveit s úgy látszik teljesen ismeri a románság lelkét, szívét, multját, fájdalmait és örömeit. Cikke végén megígérte, hogy nem sokára hozni fogja a kész béke programot is.

Egy heti várakozás után végre május 15 én meg is jelent a Radul békeprogramja, mint az Ungaria vezércikke. A cikk a román politikai mozgalmak egyik fontos jelensége, már csak azért is, mert a román nemzeti sajtó oly vehementiával fogja támadni, aminőt még aligha tapasztalt magyarbarát román író ember. Azt hisszük azonban, hogy Radul e támadások programját dicsőséggel fogja megvédelmezni és bebizonyítani, annyival is inkább mert annak megvédelmezését és részletesebb, teljesen kidolgozott kiadását kilátásba helyezi.

E program lehetővé teszi a federalista izgatások elszigetelését és a magyar alkotmány alapján álló román nemzetiségi elemek kifogástalan csoportosulását.

Mert ha a mérsékelt elemek e program alapján sem hagynak fel passiv magatartásukkal, akkor ezt csak azért teszik, mert oly kevesen vannak, hogy képtelenek minden komolyabb akcióra. Ez esetben pedig — fájdalom —

a harcnak a román federalista törekvések ellen tovább kell folynia, amelytől az államhatalom vissza nem retten s hogy a veszteség melyik részen leend, kitalálni nem lesz nehéz dolog.

A magyarpolitikai nemzetegység alapján, a románság etnikai egyéniségének és kulturájának fenntartására és biztosítására kiadott program 15 pontból áll, melyeket itt adunk:

1. Az állam törvényhozása erősítse és támogassa a románság kulturális meglévő intézményeit s a létesítendőek elé ne gördítsen akadályokat.
2. Minden állami nép- és középiskolában, ahol a növendékek legalább 30 százaléka román nyelvű, a román anyanyelvűekre nézve, mint fakultatív tantárgy taníttassék a román nyelv.
3. A vallásban minden iskolában a növendékek anyanyelvén taníttassék.
4. Az egyházak ügykezelési nyelve legyen és maradjon a hívek egyházi nyelve.
5. A román egyházak autonómiaja fenntartandó és biztosítandó. A görög kath. egyháznak adassék az 1868. törvények alapján ígért autonómia.
6. A kongrua rendezés föltétlenül keresztül viendő.
7. Az iskolák állami segélyéről szóló törvény egészítettessék ki és különbséget tegyenek a városi, falusi és kis falusi iskolák között s az eredmény tekintetében amelyet az iskolák től várnak, e felosztás legyen mérvadó.
8. A hivatalnokok alkalmazásánál az államhatalom legyen tekintettel a vidék nyelvére. Jegyző, szolgabíró ne lehessen, aki a nép nyelvét nem bírja.
9. A törvény által megkívánt minősítésen túl, hivatalnokaitól az állam ne követelje a hivatalnok nevének, vagy valóságának megváltoztatását. Alkalmaztatás és előléptetés terén nemzetisége miatt senkit hátrány ne érjen. A névváltoztatásokért különös jutalom vagy figyelem ne járjon.
10. A gazdasági politika terén létesítettessék egy egészséges agrár politika, s ami a telepítéseket illeti, a románok ne legyenek hátrébe szorítandó elemek gyanánt tekintve, hanem a többi hazai fajokkal egyenlően támogattva.

11. A politikai sajtópörök az esküdtsekkel elől el kell venni és visszaadni a szakszerű képzettséggel rendelkező bírói fórumokhoz, mert ezek a perek a jelen állapotok között csak újabb izgatások tüzhelyeivé lesznek.

12. A büntető törvénykönyv, mely sok tekintetben elavult legalább novellá s uton módosítottassék, s különösen politikai izgatások esetében legyen helye a feltételes ítéleteknek, ne csináljunk egyre másra mártírt minden ignorans gyerekből.

13. A választási törvény legyen mindenkire nézve jogos és méltányos. Oly választási törvény, amely a románságra nézve restrictiókkal járna, csak újabb izgatások alapjává válik.

14. Minden gyülekezet, minden egyesület legyen engedélyezve, bármily nyelven vezetteik az, ha biztosítva van, hogy a politikai magyar nemzet egységét nem támadja.

15. Az 1868. XLIV. törvény cikk a nemzetiségek egyenjogúságáról a kor kívánalmai szerint módosítottassanak, oly román férfiak közreműködésével azonban, kik a magyarság előtt mint a hazai béke és haladás buzgó előmozdítói ismeretesek.

Ez a program remélhetőleg heves viták tárgya lesz a románok közt, különösen, ha részletes kidolgozása is meg fog jelenni.

Egyelőre nem mondunk felőle véleményyt. Látszik, hogy a szerző teljes szeretettel csügg fáján és hazáján is. Adja az ég, hogy az illetékes körökben meghallgatásra találjon, mert ha a románságra a helyzet elviselhetetlenné alakul, a magyarság még mindig lesz abban a helyzetben, hogy még több veszteséget okozzon azoknak, kik sem az idők szellemét, sem saját gyengeségüket, sem a legelementárisabb kötelességeket fenntartó hazájok iránt elismerni nem hajlandók.

Sona sem volt jobb alkalom lefegyverezniök a sok gyűlölködést okozó sovinizmust, mint az jelenleg nekik adatik. Lehetetlen, hogy a komoly mérséklet szava román honfitársaink előtt értékét végképpen elveszítette volna! X-y.

egyetlen becsületes, derék ember ebben az ázsiai fajmagyar dühben fulladozó országban azt a tanítást adta a tanítónőnek: »Lányom, ha sok-sok keresztény uraságok között leszel, kint urak közt élni fogsz, hagyjad magad dobatni, tiportatni, úgy lesz belőled ember« Bezzeg, ha nem keresztény, hanem egy derék, becsületes zsidó faluba kerülnél, szegény tanítónő, mondjuk pl egy máramarosi zsidó faluba, a becsületes Husz Abrahámok vidékén, ott lenne csak pompás dolgod!

No, de lássuk az egyes alakokat. A káplán minden második szava: a valláserkölcsei alap. Bródi szerint ez annyit jelent, hogy a nép legyen urisztelő, az ur pedig alakoskodjék és gazemberkedjék. Lehet, Bródiéknál ilyen vallás erkölcs van. A szolgabírónak is van jel-szava: a fajmagyarság szupremáciája. Ez megint csak annyit jelent, mint az előbbi. A tanítónő a »természettudományi alapon« áll. Lát-hatólag az a Bródi célja, hogy az ő gusztusa szerint való természetudományi alap felsőbb-ségét kimutassa a keresztény valláserkölcsei és hazafias neveléssel szemben. Ezért tünteti fel az utóbbi ostobának és gonosznak minden képviselőjében. Azonban a természetudományi alaphoz ép annyit ért Bródi, mint a másikhoz és ép annyi hülyeséget hord össze a természetudományos alap dicsőítésére, mint a mily os-

tobán jellemzi a másik irányt. A természettudományi alaphoz tartozik pl. hogy a hat éves elemi iskolás leányoknak az anyaságról tartson a szolgabíró nemi felvilágosító előadást, a tanítónő trágár ponyvaregényeket olvasson és egész komolyan hirdesse a Johanna pápáról szóló buta hazugságot, a csattanó pedig, hogy »az állam, az egyház, a társadalom ostoba, szemforgató, otromba, csaló«, csak a zsidó a derék ember. Nesze neked szegény természettudományos alap! No de a taps megvan s ez a fő!

A »természettudományi alap« az, a mit Bródy bálványként állít fel a nélkül, hogy togalma lenne mibenlétéről. E körül a bálvány körül forognak a szereplők, csupa képtelen, lehetetlen alak, beleerőszakolva a nyilván érezhető fanatikus kereszténygyűlölet ostoba jármába. Tipusok akarnak lenni, de csak annál inkább hazugok.

A milyenek a darab szereplői, úgy is van a Tanítónő megírva. Minden áron eredeti akar lenni Bródi eredeti és magyaros, de biz az a törőlmetszettnek látszani akaró magyarság nagyon furcsán sikerül. Ilyen szörnymagyarságokkal van tele a darab: »Az anyám kérdezett önre«. »Egy ilyen jól rajzolt férfi (jól megteremt helyett)«. »Megduzni (!)«. Magát álmodtam.« »Kondásnő«. »Meglágyott az eszetek kupája«. »Muszájt«, »Elformátlan kalap«. »Po-

fonozó szem«. A színészek kapnak ilyen utasítást is: Angolul valamit mond. Ez épen olyan, mint mikor egyik darabban ezt az utasítást adta a ezerző: a háttérben fel-alá sétálnak és vicceket mondanak.

Talán többet is foglalkoztunk Bródi darabjával, mint megérdemelné. Azt nem lehet eltagadni, hogy némelyik jelenete jól van megírva sőt a maga gyűlöletes tendenciáját erősen tudja szolgálni. Meglepő, hogy teljesen abszurd jelenetek mellett, melyeket egy Teleky-djra pályázó gimnazista is jobban írna meg, vannak viszont kitűnő érzékkel megírt, életteljes jelenetek, Pl. a III. felvonás első jelenete itj. Nagy István és a tanítónő közt: kifogástalan; s ime közvetlenül jön a »nagyasszony« ki-é beko-csikáztatása s az a hazug jelenet, hogy egy magyar asszony képes egy leányt megkérni — fia — szeretőjének. Már erre lehet talán képes más, de magyar asszony nem, még ha olyan gögös is, mind egy páva. A magydr gög, éppen mert uri gög, nem aljasodik le. No de ez is kellett a darab tendenciájához és ez a hazug, de azért romboló, pökbendi, de ép azért az ostobáknak imponáló tendencia az, a mi miatt Bródi darabja becsületes magyar embernek arcába kergeti a vért és ökölbe szorítja a kezét. Nincs az a Björnson, vagy dákóromán, a

Friedländer I. Izsó

angol uri-divat szabó

NAGYVÁRAD, Szent János-utca 14.

Értesitem az igen tisztelt vevőimet és a nagyérdemű közönséget, hogy a tavaszi és nyári idényre a ruhaszövet különlegességeim megérkeztek és azokból állandóan nagy raktárt tartok. Kívánatra mintákat házhoz küldök

Angol, skót és belföldi különlegességek

Pontos kiszolgálás. — Modern szabás.

Izléses munka.

Andrássy rendelete a kivándorlás-ról. *Andrássy* belügyminiszter annak idején az összes törvényhatóságok útján felvilágosította a népet az amerikai állapotokról és ennek dacára is még mindig vannak nagyon sokan, akik Észak-Amerikába vágnak és mennek. — Ezt csakis a kivándorlási ügynökök munkájának lehet tulajdonítani. A belügyminiszter ezért most elrendelte, hogy minden kivándorlóval az uttlevelel kiadásakor jegyzőkönyvet vegyenek fel a kivándorlás okának megindokolásával és minden esetben figyelmeztessék a kivándorolni szándékozókat, hogy az állam az 1908 január 1-től kivándorolt egyének hazahozatalát nem fogja eszközölni.

Bánffy Dezső beszámolója. Báró *Bánffy* Dezső országgyűlési képviselő vasárnap délután 4 órakor tartotta meg beszámolóját választói előtt. Báró *Bánffy* Dezső beszámolójában kiemelte, hogy a legfőbb cél, amelyért küzdeni kell, az egységes magyar nemzeti állam kiépítése, a magyar állam szociális fejlesztése és a gazdasági önállóság. Rámutat a horvát-szlavon vármegyék állapotára, a fiúmei magyarság üldözésére, a Magyarországon lakó nemzetiségek magatartására, gróf *Andrássy* soproni rendeletére, amelyek szerinte arról tanuskodnak, hogy a törvényhozás nem halad az egységes nemzeti állam kiépítésének célja felé. Az utolsó két év kormányzati munkája nem szolgálta a szociális fejlesztést. A klerikális reakcionárius irányzat mind erősebben érvényesül bizonyos feudális, agrár és konzervatív irányzattal együtt. Hanglyozza a gazdasági függetlenítés nagy fontosságát és kifejti, hogy a koalíció nemcsak hogy kikapcsolta a katonai kérdéseket, de nem valósította meg az önálló vámterületet sem. Báró *Bánffy* azután igen éles kritika tárgyává tette a kormány minden egyes akcióját és munkálkodását, majd kikelt az új pártalakulás ellen. A választási reform a plurális szavazati jog behozatalával senkit sem fog kielégíteni. Beszédét azzal fejezi be, hogy az egész nemzetnek egyértelműen mint legfőbb cél felé az egységes nemzeti állam kiépítésére kell törekednie. Kéri választóinak támogatását az erre irányuló küzdelemben.

Közös miniszteri értekezlet. A vasárnapi közös miniszteri értekezlet homlokterében a tisztizetések felemelésének kérdése volt. A tanácskozást jövő csütörtökön folytatni fogják. Az értekezlet d. e. 10 órakor kezdődött s fél 1 órakor ért véget. Tárnya a közös költségvetés még el nem intézett tételeinek elintézése volt s természetesen a tisztizetések felemelése is. Ami az utóbbi kérdést illeti, az osztrák és magyar miniszterek között alig mutatkozott eltérés. Csak abban, hogy a fizetésemelés visszaható ereje meddig terjedjen. A közös hadügyminiszter és osztrák kormány több hónapra kívánja ezt a visszaható erőt megállapítani. A magyar kormány a tegnapi értekezleten ellenkező álláspontot foglalt el s még eddig nem tudták megtalálni a formát, melyet a tisztizetések el tudnak fogadtatni.

A biharmegyei függetlenségi párt nagygyűlése. A Biharmegyei Függetlenségi és 48-as párt vasárnap délelőtt 10 órakor tartotta meg nagygyűlését a Zöldta-szállodában. A gyűlés *Nadányi* Károlyt egyhangulag ismét elnökévé választotta. Ezután *Sebő* Mihály jegyző az évi jelentést terjesztette elő, melyben bejelenti, hogy a párt megnövekedve ma már tekintélyes szerepet visz a megyei életben. *Nadányi* Gyula azt a javaslatot terjesztette elő, hogy a párt foglaljon állást a jegybanknak 1911-re leendő megvalósítása mellett. Az általános választói jog mellett úgy foglaljon állást a párt, hogy a választói jog törvényében a magyar nemzeti szempont érvényesüljön. A magyar irni és olvasni tudást tegyék kötelező feltételévé és a nemzet ellen izgató szocialistákat és nemzetiségieket hosszabb időre tosszák meg politikai jogaitól. A javaslattal szemben *Szatmári* Mór képviselő a nemzetiségek jogainak megszorítása ellen beszél. Kéri, hogy *Nadányi* javaslatát e szerint módosítsa fogadják el, ami meg is történik *Csorvássy* István, *Pozsgay* Károly hozzászólása után. Végül a párt *Kossuth* Ferenchez üdvözlő táviratot intézett, melyben bizalmát fejezi ki a párt és kéri Isten áldását a további működésére.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 18.

Elnök: *Rakovszky* István.

Az ülés tíz órakor kezdődik. Rögtön rátérnek a kereskedelmi költségvetés részletes tárgyalásának folytatására.

A munkás betegsegélyezés és baleset biztosítás tételénél *Bródy* Ernő szólal fel. Elismeréssel van a törvény alkotói iránt. Nagy szociálpolitikai bölcsesség nyilvánul meg e törvényben, amit különben Németország is honorált legutóbb, amikor a munkás betegsegélyezés és egységesítését a mi hasonló célú törvényünk mintájára alkotta meg. Mindazonáltal vannak a törvénynek célszerűtlen rendelkezései is, amelyek sürgős módosításait ajánlja. Kifogásolja továbbá, hogy a törvény néhány fontos rendelkezése még maig sincs végrehajtva. Így a munkásbiztosítás és a választott bíróság eddig csak papiroson vannak meg. A tételt különben elfogadja.

A biztosítási pénztár.

Szterényi József kereskedelmi államtitkár: *Bródy* sok olyan kifogást hozott fel, amelyek ma már nem állanak meg. Tény az, hogy a törvény minden rendelkezése végrehajtva nincs. De ez érthető is, amikor egy olyan óriási kérdést ölel fel a törvény. Örövend, hogy *Bródy* is elismeréssel szolt a törvényről, mert azt tényleg Németország és a római nemzetközi munkás védő konferencia is mintául fogadta el. (Tetszés.)

Bródy felszólalása mindazonáltal szóról-szóra a Népszava egyik legutóbbi cikkéből volt merítve. (Zaj.)

A törvény már végrehajtott részeit ismerteti. A munkásbiztosító ellen felhozott kifogásokra reflektál ezután és nagy részletességgel ismerteti ezt az intézményt. A munkásbiztosító autonóm intézmény, amelynek távol kell maradni úgy a munkások, mint a munkaadók pártos betolyásától. (Helyeslés.) Ennek az intézménynek tisztviselői csak kvalifikált mindentéle politikai párttól távol álló egyéneknek kell lenniök.

Hogy ez az intézkedés mennyire jogosult azt a legjobban egy példával illusztrálhatom. A biztosító egyik alkalmazottját felszólította a szociáldemokrata párt, hogy lépjen be tagjai közé, mert különben legközelebb nem fogják megválasztani. (Nagy zaj.) Ilyen esetek miatt nagy elővigyázatra van szükségünk. (Helyeslés.) A szociálista párt ugyanilyen vétót gyakorolt az orvosokkal szemben is, amikor felszólította a vidéki munkásbetegsegélyezőket, hogy csak olyan orvost válasszanak meg, aki benne van az orvosszövetség tagjai között. (Zaj.) Ez a kötelező szakszervezeti tagság kiterjesztése, az ország egyik legműveltebb osztályára, az orvosi karra. Ugyanebből a szempontból nem engedhettem meg, hogy az országos betegsegélyező pénztár élére egy politikailag exponált ember állhasson. (Helyeslés.) Biztosítja a Házat, hogy

ki ily vakmerően hazug képet merne rajzolni a magyarról büntetlenül.

Rá kellett azonban mutatnunk, micsoda darabokat képes nálunk a sajtó egekig magasztalni, mihelyt a kereszténységet ütik benne. És ezi megteszi egy fajhéber író abban az országban, amelynél alkalmasabb helyre Mózes sem vezette őket. Es a keresztény közönség megézi és megtapsolja a darabot, hite gyalázása kedvéért beveszi az irodalmi bolondgombát pástétomnak, megengedi a Katona József, Szigligeti, Csiky Gergely szinpadját bemocskolni a magyarság gyalázásával, eltűri mindezt, ahelyett, hogy kellő módon tisztességre tanítaná azt, aki megfeledkezett róla.

A szereplőknek őszinte részvét. Nagy önmegtágadásba kerülhetett becsületes magyar embernek taja gyalázását jól eljátszani. Legjobban kimagaslott *Kassai* Károly félszeg tanítója; ez még a legrokonszenvesebb alak s *Kassai* annyi melegséget tudott átsugározni a felszéken s oly kitűnően eltalálta az esetlen falusi tanító hanghordozását, mozdulatait, ruházódását, még a hajviseletét is, hogy nyílt színen többször megtapsolták. Pompás kabinetalkítás. A címszerepben *Hevesi* Mariska remekelt. Inteligens, komoly tehetségre valló alakítása igye-

kezett szerepének ellentmondásait lesimitani s hatását biztosítani. Még több majdnem kiegyenlíthetetlen ellentmondással küzdött meg *Tóth* Elek: az elbizakodott nővadászból a komoly, férfias szerelemre való átmenet ábrázolása nagy feladat, amelyet *Tóth* pompás művészi érzékkel oldott meg. Szerepét jobban játszotta, mint ahogy *Bródy* megírta. Hálás, bár ellenszenves szerep lett volna a *Derékie* (káplán), ha meg tud vele birkózni. De nem birt vele. Merev volt, mint a cövek s élettelen, mint a viaszbáb. *Sik* Rezső plebánosa még jobb lett volna, valamivel lágyabb hanghordozással és több melegséggel. Így is volt sikere. *Hajnal* a kántor jelentéktelen szerepének kölcsönzött néhány eredeti vonást. *Szarvasi*, *Beregi*, *Angyal* Ilka, *Hevesi* Gusztó, *Batizfalvi* Elza stb. mind igyekeztek többet vinni a darabba, mint amennyit az megérdemelt.

Micsoda frenetikus sikere lenne *Bródy* darabjának, ha pl. Bukarestben adatná elő! De mi lenne azzal a romániai zsidóval, aki az oláh társadalmat így merné bemutatni Bukarestben?

Ha ez eszünkbe jut, bizony szégyelheti magát a magyar közönség. Ha ugyan még tud és mer szégyenkezni.

—r.

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, megszünteti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéktelen utáztatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche”

Kapható orvosi rendelre a gyógyszerárakban. — Ára üvegenként 4.— korona.

a miniszterium a legkomolyabban foglalkozik a törvény összes intézkedéseinek megvalósításán. Kéri a tétel elfogadását. (Taps.)

A posta és telefon kezelési díjtételénél Rátkay László szóvá teszi azt az anomáliát, hogy a posta és telefon-kezelők noha a XI. fizetési osztályba tartoznak, mégsem kapnak ennek a fizetési osztálynak megfelelő díjazást. A tételt elfogadja.

Eber Antal a postatakarékpénztárakkal foglalkozik. Ennek az intézménynek arra kellene szülni, hogy a kisemberek között a takarékoság szellemét tarassa ébren, e helyett csak sok százszoros jövedelmet szállít az államnak. Helytelen, hogy a posta csak 3 százalék mellett kamatoztatja a szegény emberek pénzét, holott a zálogházakban 9 százalékot vesz meg az állam szegény polgárait. A cheque-forgalom egyszerűsítését is sürgeti.

Kossuth kereskedelemügyi miniszter válasza Ebernek. A postatakarékpénztárak kamatlábát fel fogja emelni, mert ma tényleg méltánytalanul kis kamatot fizetnek a betevőknek. A zálogházak kénytelenek magas kamatot szedni, mert nekik maguknak nincs tőkájük. A cheque-forgalom egyszerűsítése a tanulmányozás stádiumában van.

Lászlár Pál a takarékpénztárak ügyével foglalkozik. A tételt elfogadja.

Madocsányi Sándor, Torocska Viktor báró szólaltak fel, kiknek Kossuth Ferenc válaszolt.

Farkasházi Zsigmond az államvasuti pauszálékról beszél.

Kossuth Ferenc kijelenti, hogy az államvasutak kiadásait a legszükségesebbre redukálta. A hirdetések leközlésénél pauszálékkal szerződéses viszonyban áll.

Nagy György felszólalása után a Ház a kereskedelmi tárcát részletesen és általánosan elfogadja.

A földmivvelésügyi tárca.

Mezőfy Vilmos a visszavándorlók gazdasági helyzetét kívánja javítani.

Két órákor beszédét megszakítja.

Délután.

Návay Lajos elnököl. Mezőfy folytatja beszédét. A kormány iránt bizalmatlan. A költségvetést nem fogadja el.

Beck Lajos a föld hitelviszonyokról beszél. A költségvetést elfogadja.

Reock Jván bizalommal van a kormány iránt, helyesli a telepítési politikát. A mérnökök helyzetét kívánja javítani. A költségvetést elfogadja.

Elnöki irományok előterjesztése után Werkerle két vasuti javaslatot terjeszt be.

Az ülés 8 órákor véget ért.

Dr Hoványi Géza felelőzése.

— A Betterment szabályrendelet ellen. —

Pár héttel ezelőtt több napig tartott rendkívüli közgyűlésben tárgyalta Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága az ingatlanok értékelkedése után fizetendő illetékekről szóló szabályrendeletet.

A tárgyalás folyamán különösen dr Hoványi Gyula jogakadémiai tanár, törvényhatósági bizottsági tag fejtett ki nagy buzgalmat s nagy tudásával igyekezett kimutatni a szabályzat hibáit s indítványozta a szabályzatnak igazságos alapra fektetését. Indítványait azonban csak részben fogadta el a közgyűlés s ezért a szabályrendelet ellen felelőzést adott be.

Az érdekes felelőzés a következő:

Nagyvárad város 200—5116—1908. kg. számú véghatározatával elfogadott Betterment-szabályrendelet ellen felelőzéssel élek, mert az elfogadott szabályrendeletből hiányzik az angol Betterment-intézménynek a magva: az igazságosság.

Ugyanis a szabályrendelet rendelkezései szerint Nagyvárad városa nem az ingatlan valószínűségi értékelkedésének valamelyes hányadát mely értékelkedés esetleg soha sem lépi át a való élet küszöbét, hanem időtlen-időlkig a képzelet tündérországaiban marad. Pedig az igazságosság elve szerint az effektív hozzájárulás az ingatlan tulajdonosától, csak effektív nyereségből követelhető, de nem a hypothetikus nyereségből, mely hypothesis esetleg mindig az marad, ami eredetileg volt, t. i. hypothesis.

A legnagyobb igazságtalanság a nagyvárad polgárság új külön megterhelésénél, hogy míg a fizetés valószínűségi, addig a fizetési kötelezettség alapja: az értékelkedés lehet csak fiktív. Ambátor a szakértők legjobb hizemű véleménye is, de akkor is csak vélemény és nem valószínűség!

Ily hypothetikus nyereségbe való belemaroklás pedig azért fokozottabb igazságtalanság, mert a betterment, ez az új közteher, ez az új adó nem azt célozza, hogy az évi tiszta jövedelem valamely hányadát vegye el, hanem a megnövekedett vagyon átlagnak, az ingatlan összértékének egy részét, egy vagyónhányadot vesz el, ennél fogva súlyosabb kötelességünk örszemmél ügyet vetni arra, hogy csak a tetteges, a valószínűségi vagyonszaporulatból vegyünk el hányadot, mert ha a vagyonszaporulat csak hypothetikus es nem effektív, akkor a város részesedési joga a nyereségben szintén mindaddig hypothetikus marad, míg a tulajdonos hypothetikus nyeresége effektív át nem változik. Hisz a semminek nincs hányada. A Betterment közmunka végrehajtása előtt is létezett értékéből az ingatlanok pedig nincs jogcime a városnak vagyónhányadot elvenni. Jogtalanul a város se gazdagodhatik.

Eddig hazánkban a rendes bíróság forumai döntöttek az ingatlan értéke tekintetében, mikor kisajátítás forgott fenn; a jelen szabályrendelet szerint a Betterment, vagyis az érték-többlet kisajátítási jogainak eseteiben, az ingatlan értéke felett a közigazgatás forumai határoznak. Ez pedig a kisajátítási jog mezején egy Novum. Ez a novum ha be is illesztetik magánjogi jogrendszerünkbe, a beillesztés csak a magántulajdon hatályos jogvédelmének sértetlen épségben tartása, vagyis az eddigi erőteljes rendes bírósági jogvédelem természetével, lényegével teljesen egyenértékű közigazgatási jogvédelem beiktatása mellett fogantatandó.

A Betterment szabályrendelet rendelkezéseinek miként leendő megállapításánál körültekintő óvatosságra int bennünket nemcsak az intézmény új volta hazánkban, hanem a Betterment szülőföldjének Angliának gondos magartatása a Betterment, vagyis az érték-többlet kisajátítási joga tekintetében. Először is csak esetről-esetre engedélyez az angol parlament külön törvénnyel, határozott időtartamra Betterment charge szedésére jogot, a helyi ható-

ságnak. Továbbá az érdekelt ingatlan tulajdonosnak jogot ad arra, hogy a hatóságtól követelhesse, hogy vegye meg ingatlanát abban az árban, melylyel az ő ingatlana tekintet nélkül a közmunkára, a közmunka végrehajtása előtt birt, ha az ingatlan tulajdonos soha a Betterment hozzájárulást, mit rajta beakarnak szedni: »If the owner is of opinion that the charge exceeds the suhancement of market value due to the public work, he should be entitled to claim that the local authority should purchase the property in question at the value which it bore, without regard to any improvement conferred or to be conferred upon it by such work.« . . . Report from the select Committee of the House of Lords on Town Improvements (Betterment) 1894.

Nem különben azt is elrendeli az angol Betterment, hogy ha a közmunka, a tulajdonos valamely szomszédos ingatlanának értékét csökkenti, akkor ez a kár számításba veendő a Betterment charge megállapításánál. »If the owner has property in the immediate neighborhood which is found to be injured in its market value by the same work, the amount of the injury should be considered in determining the charge to be imposed upon him for improvement.« — Erről pedig a jelen szabályrendelet nem gondolkodik. — Pedig Hatschek az angol közjog egyik legalaposabb continens ismerőjének ítélete szerint, az angolok, a jövőben is, a Betterment jogintézményének mezején mestereink lesznek.

Kérem tehát Nagyméltóságodat, hogy e szabályrendeletet, — eltekintve egyéb fogyatékoságaitól — mivel nélkülözi a Betterment intézmény lényegét, a helyi hatóság részesedését a valószínűségi vagyónnövekedésben, jelen alakjában jóváhagyni ne méltóztassék.

Nagyvárad, 1908, május 12

Dr Hoványi Gyula,
törvényhatósági bizottsági tag.

UJDONSÁGOK.

Ebéd Szmracsányi püspöknél

Dr Szmracsányi Pál váradai püspök vasárnap asztala köré gyűjtötte Nagyvárad társadalmának vezető egyéniségeit. A hivatalos jellegű ebéd ugyancsak nem volt hivatalos hangulatu, sőt feszitelenül, kedélyesen töltötték együtt az időt a vendégek, kiknek szórakoztatásáról Bura Karcsi zenéje által is gondoskodott a páratlanul szives házigazda, kinek minden vendégéhez volt egy nyájas szava. Az asztal szezonvirágokkal gazdagon volt díszítve, kitűnik közülük a meglepő szép bigania imperialis, melyet a püspöki kertnek két gyönyörű, most teljes virágzásban levő fája szolgáltattott.

Az ebéden jelenvoltak a következők:

Andrian Antal alezredes, Balogh Kálmán erdőmester, Bán Lajos őrnagy, dr Baróthy Akos főorvos, Baróthy Pál ügyész, Bary József törvsz. elnök, Beise Tódor őrnagy, Belányi Imre vill. vasuti igazgató, Bordé Ferenc főjegyző, dr Bozóky Alajos jogakadémiai igazgató, Bölönyi József, Brezovay István állattenyésztési felügyelő, Brém Lőrinc pápai tb. káplán, szentsz. aljegyző, dr Bundala Mihály prep. kanonok, Bunyitay Vince apát-kanonok, Burián Lajos a'ezredes, Buteanu János g. sz. kanonok, Butyka Lajos állomástőnök, Cankl Rudolf tábornok, Czifra Gerő nyug. megyei pénztárnok, Darvassy Lajos városi tanácsos, Dietrich Ru-

Van szerencsém a n. é. uri közönség szives tudomására hozni, hogy a

a legdivatosabb angol szöveteim megérkeztek, melyből a legelegánsabb ruhákat kedvező feltételek mellett készítek.

tavaszi idényre

A. n. é. közönség szives támogatásáért esedezve vagyok kiváló tisztelettel

KISS ISTVAN, angol uri szabó

— Színház utca 4. (Adorján-palota.) —

dolt ezredes, dr Döry Ferenc fogorvos, Dus László nyug. főügyész, Des Echerolles-Kruspér Gilbert, Des Echerolles-Kruspér Sándor, Edlmann Lipót őrnagy, Erős Rezső jószágigazgató, Fassie Pál járásbíró, Feldmann Miklós törzsorvos, Fetszer Antal felsz. püspök, dr Fráter Imre orvos, igazgató főorvos, Gabriely Lajos kanonok, közk. igazgató főorvos, Gauruder Isaurus capucinus házfőnök, Gerő Gauruder Isaurus kapitány, Géczy Lajos ny. urad. Armin rendőrkapitány, Géczy Lajos ny. urad. főbíró, Grócz Béla kanonok, Haber János al-főbíró, Halász Gyula plébános, Halász Lajos ezredes, Halász Gyula plébános, Halász Lajos orsz. képviselő, Heidler Emil élelm. kezelő, Hlatky Endre ügyvéd, dr Hoványi Géza takarékpénztári igazgató, dr Hoványi Gyula jog. tanár, Imrik S. Zoltán plébános, Jans Sándor erdőfelügyelő, Kamenszky Rezső őrnagy, dr Karsch Lollion apát-kanonok, Keszthelyi Zoltán főjegyző, Kirch Árpád alezredes, dr Klein Lajos főörzsorvos, Komlóssy József városi tanácsos, dr Konrád Márk igazgató-főorvos, Kovács János keresk. igazgató, Krammer Károly posta-főnök, Kubert Károly őrnagy, Kubinyi György kamarás-kapitány, Kugler Albert egyházigazgató, Kurovsky Ferenc főügyész helyettes, dr Lauran Agoston püspöki helynök, praelátus, Loschmid Ödön őrnagy, hadbíró, Lukács Ödön adóügyi tanácsos, Mangra Vazul g. kel. püsp. helynök, Markovits Antal nagybirtokos, Mayer Antal pápai tb. káplán, püspöki titkár, dr Mayer László tisztiorvos, dr Márkus László ügyvéd, Medvigy Mihály táblai tanácselnök, báró Mensi Hugó őrnagy, Mezey Mihály közjegyző, Miskolczi Barna kir. közjegyző, dr Molnár Imre jogakad. tanár, dr Moritz Ernő megyei főorvos, Nagy Márton közp. főszolgabíró, Nagy Miklós őrnagy, Nyes Mózes g. kath. kanonok, Olasz Elemér nagybirtokos, Orvény János főrealisk. igazgató, Palotay László nagy-prépost, Pally Lajos ügyvéd, Pap Elemér főmérnök, Papp János vasuti igazgató, Papp Miklós pénzügyigazgató, Paxy Kornél főhadnagy, dr Pász Sándor főigazg. helyettes, Pékanyó Imre főmérnök, dr Rádl Ödön ügyvéd, Rimler Károly polgármester, Rosenzweig János őrnagy, Rukovina Emil altábornagy, Sas Ede nagyváradi főszerkesztője, Schmid Hugó őrnagy, Schreiter Lajos ezredes, Schwarcz Géza őrnagy, dr Schweiger Ede egyhm. ügyvéd, Sebesta Ottokár csendőrpáncsnok, Seefeldner Oszkár őrnagy, Siket Traján postaigazgató, Spett Gyula apát-kanonok, irodaigazgató, Sullyok István ev. ref. esperes, Szentkeresztly Zsigmond táblaelnök, Szentkirályi Ferenc ezredes, Szedőke Bálint cs. és kir. kamarás, kapitány, Széchenyi Jenő apát kanonok, Szirmay Miksa segédantelügyelő, Szilágyi József egyházmegyei actuarius, Szokolyi Tamás orsz. képviselő, Sztaniszlawszky Adolf kir. főügyész, Tamási István törzsorvos, Tatár Zoltán igazg. főmérnök, dr Thury László főügyész, báró Uim Ferenc alezredes, Urbán Adolf kuriai bíró, Varró Domokos főmérnök, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, dr Vass Bertalan tanker. kir. főigazgató, Vellyáczky Gyula járásbíró, Verner Kálmán árvaszéki elnök, dr Verzár István orvos, Voinovic Emil hadbiztos, dr Vucskics Gyula sztsz. ülnök, esp. plébános, Wallner Ödön főügyész, dr Vimmer Julián irgalmas perjel, főorvos, Vinternitz Mór őrnagy.

Ebéd alatt a zene folyton játszott, a tárogató pompás játéka nagyon tetszett. Felköszöntöket nem mondottak. Három óra tájt a püspök asztalt bontott.

A menu a következő volt:

Consommé a la Madrine.
Filets de Fogas a la Maison Dorée.
Jambon garni Porte Maillot.
Medaillons de Chevreuil a la Derby.
Oisons Nouveaux rotis.
Salade Bagration Compote Melée.
Asperges en branche Sauce Maltaise.
Bombe á la Santiago.
Patisseries assorties.
Fruits.
Fromages.
Dessert.

Café Noir.

* **Gróh prépost adománya.** Gróh Ferenc debreceni kisprépost ismét jelét adta szülővárosa és egykori plébániája iránt érzett hálójának illetőleg lelkipásztori gondviselő szeretetének. 2500 koronát adományozott a gyulai r. kath. hitközségnek a józsefvárosi elemi leányiskola megvásárolandó telke céljaira. A legjobb, legalkalmasabb időben jött adomány nagy lelkesedést keltett a nagylelkű adományozó szülővárosában, melynek sokszor volt már alkalma tapasztalni Gróh prépost bőkezűségét.

* **Kinevezés.** Dr Harmathy Károlyt, Harmathy Károly nagyváradi kir. ítélőtáblai bíró fiát, ki hosszú ideig városunkban folytatott mint ügyvédjelölt joggyakorlatot, Ráth Péter udvari tanácsos a cs. és kir. szab. kassa-oderbergi vasut vezérigazgatója a vasúthoz fogalmazónak kinevezte és szolgálattételre az igazgatóság pénzügyi szakosztályába osztotta be.

* **Dr Kreutzer Lipót előadása.** A nagyváradi magántisztviselők egyesülete meghívására dr Kreutzer Lipót érdekes előadást tartott vasárnap a városház nagytermében, a magyar jegybank felállításáról. Az előadáson a pénzügyi körök, a kereskedők, iparosok, törvényhatósági tagok, városi tisztviselők nagy számmal voltak jelen s tetszéssel fogadták a szép előadást.

* **A villamosmű szabályrendelete.** Nagyvárad város villamos művének szabályrendeletéről kitűnt, hogy a villamos mű fejlődése folytán módosításokra szorul. *Belányi Imre*, a villamosmű igazgatója elkészítette javaslatát a módosításra vonatkozólag. A város főszámvivője átvizsgálta a szabályrendelet módosítását s azt általában helyesnek és elfogadhatónak véleményezi. A módosítás, a többek között a mű fejlődése folytán előállott többlet munka okából a személyzet szaporítását is felöleli s a jelenleg napi díjasként alkalmazott munkaerők állandósítását, továbbá a fizetésrendezését a városi tisztviselők fizetésével arányban s öt-öt évenként előlépő 3 fokozattal, magasabb fizetési összegben. A szabályrendelet módosítása most kerül a villamosmű felügyelő bizottsága elé.

* **A Breider-ház sorsa.** Az elmúlt évben összedőlt Breider-ház renoválására utóbb *Sztarill Ferenc* építész vállalkozót s az átalakítás terveit beadta a városhoz. *Köszeghy József* városi főmérnök most adta be a tanáchoz véleményét a tervekre nézve, s bár nagy garanciát látott volna Sztarill Ferenc személyében, a benyújtott tervek azonban, szerinte, a tudományos kritikát mindenben nem állják ki. Elismeri, hogy a tervekben felölelt erősítések észszerűek, azonban nem zárják ki a veszélyt teljesen s nem biztosítják a munkálato keresztülvitele esetén a munkások teljes biztonságát. Javaslatokat tesz s kijelenti a főmérnök véleményében, hogy a viszonyok változása folytán most már nem kívánja az egész épület lebontását. A tervezet sok becses vonása dacára azonban tervet visszautasítandónak tartja s készíttessen a tulajdonos más, teljesen megfelelő terveket, de ez esetben is a felelősség a tervezőt terhelje. Ha egy hónapon belül megfelelő terveket nem nyújt be a tulajdonos a városhoz, az épületet bontassa le a tanács, mert a végtelemségig nem lehet a szomszédokat kitenni a károsodásnak.

* **A tüdőbetegek üdülőhelyének felállítására.** A tüdővész ellen védekező egyesület igazgató választmánya f. év május 16 án tartott ülésén amelyen *Rimler Károly* polgármester elnökölte alatt *Fetszer Antal* püspök, dr Berkovits Ferenc, dr Konrád Márk, dr Agoston Péter, dr Edelmann Menyhért, dr Fráter Pál titkár, dr Gerő Sándor egyesületi

orvos és *Bondray László* egyesületi tisztviselő, mint jegyző voltak jelen. — Dr *Gerő Sándor* vezető orvos által a felállítandó gyógy- és üdülőhelyre vonatkozólag előterjesztését az igazgató választmány elfogadta és felhatalmazta az elnökséget, hogy a *Gerő Sándor* dr által a németországi üdülőhelyek mintájára tervezett fekvő csarnokok és gazdasági épület építéséhez és annak felszereléséhez a kiválasztott helyen fogjanak hozzá. A polgármester megígérte, hogy az üdülőhely előtt végig vonuló hegyi kocsit locsolására állandóan egy locsolókocsit tart kint, amely a betegeket egyuttal vízvezetékkel is ellátja. Előterjeszti továbbá a polgármester a hosszú vita után, hogy tőle telhetőleg mindent elkövet, hogy a városi rendelő intézet az egyesület kebelébe olvadjon be; amire dr Berkovits Ferenc kéri a polgármestert, hogy sürgősen tegye meg a kellő lépéseket, hogy a rendelő intézet mielőbb beolvadjon az egyesületbe. Az üdülőhelyre a beteg felvétel úgy történik, hogy a munkásbiztosítópénztár, városi tiszt, megyei hatósági, városi rendelő intézeti és magán orvosok ajánlatára, utalvány kísérete mellett utaltnak ki a betegek, akik csak azon esetben nem vétetnek fel, ha a vezető orvos által az üdülőhelyen való gyógykezelésre absolute alkalmatlanoknak bizonyulnak.

* **Kitoloncolt szélhámós nő.** A nagyváradi rendőrségnek sikerült egy az ország minden városában ismert kalandornőt Nagyváradon elfogni s a város területéről kitoloncolni. A kitoloncolt nő *Herczog Róza* közismert kalandornő, aki Nagyváradon a jó hírű Európa szállodát választotta ki magának üzemi céljaira. *Herczog Rózát* azonban rövid idő múlva a kórházba vitték, ahonnan tegnap a rendőrség előállították. Kihallgatásakor menteségére mindent felhozott s azt mondotta, hogy neki borzasztó malhaeur az, hogy mikor a vonaton utazik, rendszeren elvész valami podgyásza, az utasoknak is azt mondják, hogy azt ő lopja el, holott neki erre semmi szüksége nincs, mert ő egy dusgazdag nő. A rendőrség pénzbeli állapotát is megvizsgálták és ekkor a dusgazdagság mindössze egy pár krajcárban összpontosult, amiért is kényszerutlevéllel egyszersmindenkorra jobb területre expedálta őt a rendőrség.

* **Mozgófényképek a Bazar-kertben.** A híres, nevezetes Bazar-kertben a nyári Nagyvárad legkellemesebb szórakozó helyén nagy-szerű mozgófénykép előadások vannak most minden este. Az Edison színház vezette be a pompásan bevált ujtást, hogy esti előadásait a gyönyörű, hűvös, árnyas udvarkertben tartja, ahol elsőrendű és mégis olcsó vendéglő áll a publikum rendelkezésére. A nagyváradi mozgófényképen kívül 11 mesésen érdekes párizsi ujdonságot, drámai, bohózatot és látványos képet mutat be mai új műsorával az Edison színház, mely este 7 órakor kezdő nézőterén az előadásokat, hogy fél 10 órára már a kertben mutathassa pompás képeit. Az új műsor bizonyára nagy feltűnést fog kelteni s előreláthatóan úgy mint eddig ismét zsúfolva lesz a remek kert közönséggel. A kerti előadás belépődíja 40 fillér. Asztalokat rezeválni telefon utján (450. sz.) is lehet az Edisonban.

* **A fürdés áldozatai.** Még meg sem kezdődött a fürdő-szezon és már is két áldozatáról ad hirt tudósítónk. Az egyik haláleset *Petrószon* történt, ahol *Reána Péternek* 4 éves *Szilviana* nevű leánya tegnap a nagy melegben szüleiével együtt a Körösbe mentek fürdeni. A fürdőzők nem igen fordítottak gondot a kis leányra, aki a folyó közepe felé kezdett menni. Ott a víz elragadta s vitte lefelé. Mire szülei észrevették, már halott volt. A fürdőzés másik áldozata ifj. *Burzik János* 15 éves gulyásbojtár mezőtelegi lakos a Körösben tilos helyen für-

dött. A hely, mely már az elmúlt évben is veszélyes volt, a téli vizmosás következtében még inkább veszélyessé lett s a fiú ott elmerült. A szerencsétlenséget csak később vették észre, mikor a fiú már halott volt.

Gyógyszertár a Félixfürdőben. A Félixfürdő fejlődésében jelentős esemény történt. Megnyitott Kovács Béla gyógyszertára a fürdőben. A Félixfürdő ezzel is újabb lépéssel haladt arra, hogy a közönség igényeit minden tekintetben kielégítse. A gyógyszertár tekinte tel a fürdő nagy látogatottságára, egyike lesz a legforgalmasabb patikának.

Ingyen fürdőzés kínálkozik hölgyek és uraknak az idei időnyre, kik bevásárlásaikat *Csillér Imre* fő-utcai üzletében eszközlik. A bevásárlásnál ugyanis annyit megtakaríthatunk, hogy a különbözőzetből a fürdőzés költsége bőven kitelik. Csillér Imre fő-utcai üzletében kapni mindent hölgyek, urak és gyermekek részére, mélyen leszállított áron — míg a kiárusításra száat készlet tart

MOLNAR H. Bémer-terti cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és tea-sütemény kapható. Telefon 395.

Legdivatosabb nemez és szalma kalapok három koronától kezdve REICHARD áruházában kaphatók.

SZINHÁZ.

Heti műsor

Kedd: Tanítónő.
Szerda: Tanítónő.
Csütörtök: Szevillai női kongresszus.
Péntek: Szevillai női kongresszus.
Szombat: Szevillai női kongresszus.
Vasárnap délután: Aranyvirág, este Dollár királynő.

ÁVIRATOK.

A király gyöngékedik.

Bécs, május 17. A király, ki tegnap délelőtt külön kihallgatáson fogadta Vekerle miniszterelnököt, ma Schönbrunban marad és a mára kitűzött általános kihallgatást nem tartja meg. Udvari körökből jelentik, hogy szombat délután 6 óra 5 felsége állapotában némi rosszabbodás állott be. Kikell emelni, hogy a király gyöngékedésének egyáltalán semmi fontosságot sem keit tulajdonítani. Tegnap a király misét hallgatott, azután fogadta Bolfras kabinetirodai főnököt és Vekerlét, majd hosszabb sétát tett a parkban, ahonnan visszatérve, némi rosszullétről panaszkodott Kerzl udvari orvosnak, aki azt tanácsolta, hogy a mai általános kihallgatást hagyja abba. A kihallgatás el is marad a május 21-re tervezett hódoló felvonulás is elmarad. A királynak erős náthája van, ami azonban munkájában nem gátolja.

Tizenöt apáca a vonat kerekei alatt.

Pétevár, május 17. Borzasztó szerencsétlenség történt a voronesi pályaudvaron, ahova 15 apáca a közeli erdőből fát szállított a kolostor számára. Hirtelen felhőszakadás támadt s az apácák az eső elől egy tehervonatnak 3 kocsija alá menekültek. A vonat egyszerre elindult s mind a 15 apáca a

kocsik kerekei alá került. Irtózatos jajgatásukra azonnal megállott a vonat, de a véres kerekek alól már csak horzaszlón megcsonkított apácák holttestét lehetett kihuzni; mindössze négyen maradtak életben, de ezeknek állapota is súlyos.

Igazságszolgáltatás.

A Szigligeti-színház bérletének az epilógusa.

A nagyvárad kir. törvényszék esküdtbiróságának május havi ülészaka a tegnapi nap folyamán egy rendkívül érdekes sajtópör tárgyalásával vette kezdetét. Az ügy előzményei a Szigligeti-Színház bérletének az elnyeréséért folytatott küzdelemhez vezethetők vissza, amelynek az eredményeként a színház bérletét pályázat nélkül Somogyi Károly nyerte el. A »Szabadság« mult évi egyik márciusi számában *Hoványi Kornél*, jelenleg aradi hírlapíró foglalkozott az ügygel s »Jegyzetek a hétről« című cikkében éles kritika tárgyává tette dr. *Adorján Emil*nek, a szinügyi bizottság tagjának Somogyival szembeni magatartását és állásfoglalását és koholmányának minősítette dr. *Adorján* azon kijelentését, hogy *Ditrői Mór* szintén a pályázók közt van, mert *Ditrői* éppen akkor kapta meg a Vigszínház igazgatóságát.

A cikk erős tenorja miatt dr. *Adorján* Emil sajtópört indított annak szerzője, *Hoványi Kornél* ellen s a nagyvárad kir. törvényszék esküdtbirósága dr. *Csulyok Béla* elnöklete alatt a tegnapi nap folyamán ezzel az ügygel nyitotta meg május havi tárgyalásainak a sorrendjét.

A törvényszék dr. *Csulyok Béla* elnöklete alatt *Szentlélek László* és *Korn Lajos* szavazóbirákból alakult. A közvádat dr. *Váry Albert* alügyész képviselte, mellette főmagánvádlóként dr. *Adorján Emil* szerepelt. A tárgyalás alkalmával vádlott beismerte a cikk szerzőségét s hibáját jóváteendő, hajlandó volt sajnálkozását kifejezni a történetek felett, amit dr. *Adorján* nem talált megfelelő elégtételnek. A pörbeszéd után az esküdtek meghozták verdiktjuket, amely *Hoványi Kornélt* a rágalmazás vétségében felmentette, de a becsületsértésben vétkesnek mondta ki, melynek alapján a törvényszék *Hoványi Kornélt* 3 napi togházzal és 50 korona pénzbüntetéssel sújtotta.

Az ítélet ellen *Hoványi* semmisségi panaszt jelentett be.

Kirabolt koldus.

A mult év nyarán a Furta és Mezőssass községek közti országuton a járókelő emberek egy vérbefagyott, toprongyos vén koldust találtak, akinek a fejéből pataként ömlött a vér. Mikor hosszas fáradozás után magához térítették és sebét úgy, hogy bekötötték, a kérdészködsre elmondta, hogy a mult éjjel Furta községben egy istállóban együtt aludt *Lőrinczi Mihály* csavargóval, akinek szóbeszéd közben elmondta, hogy már 18 koronát koldult össze, holnap pedig Mezőssásra megy. Korán reggel el is indult az uton azonban egyszerre elétoppant tegnapi hálótársa, *Lőrinczi Mihály* és egy doronggal úgy fejbevágtta, hogy eszméletét veszítette.

Az elvetemült ember fölött a nagyvárad kir. törvényszék esküdtbirósága dr. *Csulyok Béla*

elnöklete alatt a tegnapi nap folyamán tartott tárgyalásán ítélezett s a teljes beismerésben levő vádlottat dr. *Váry Albert* alügyész vádbeszéde és a dr. *Adorján Emil* részéről előterjesztett védelem után 2 évi feyházzal sújtotta. Az ítéletben a vádlott megnyugodott, védője enyhítésért, az ügyész súlyosbításért felebbezett.

NYILTTÉR.

Dr. FLEISCHER BÉLA

— ügyvédi irodáját —

Rákócy-ut 9 szám alatt (volt Bartsch-ház) megnyitotta.

KÖZGAZDASÁG.

Ertéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, május 16.

Osztrák hitelrészvény	—	—	626.25
Magyar hitelrészvény	—	—	784.75
Leszámloló bank	—	—	403.—
Rimamurányi	—	—	509.25
Osztrák m. államvasuti részv.	—	—	644.50
Közuti vasut	—	—	528.50
Városi villamos vasut	—	—	282.50

A gabonatőzsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, május 16.

Buza okt.	50 kilogrammonként	11.81,
Buza apr. 1908	—	8.51
Rozs apr.	—	12.57
Zab apr.	—	91.11
Tengeri máj. 1908.	—	7.32

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. május 16.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	92.—
Magyar koronajáradék	—	—	81.25
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	—	—	92.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	—	—	95.—
Magyar nyeresemény sorsjegy kölesön	—	—	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	—	—	140.—
Osztrák járadék papírban	—	—	91.57.
Osztrák járadék ezüstben	—	—	96.50
Osztrák járadék aranyban	—	—	113.75
Osztrák korona járadék	—	—	29.55
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	1780.—
Osztrák hitelbank-részvény	—	—	260.73
Osztrák magyar államvasuti részvény	—	—	69550
Magyar hitelbank-részvény	—	—	633.50

Sok a hernyó. A hernyók özöne elépte a nagyvárad hegyet is. A gazdák nem képesek kellőleg védekezni a falánk férgek tömege ellen, amely rémitően letarolja a szép termést ígérő gyümölcsfákat. Különösen a Körözsoldalon pusztít erősen a hernyó.

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Közgazdasági Bank Részvénytársaság.**Felhívás.**

A közgazdasági bank r.-társaság 1908. május 10-én tartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta, hogy alaptőkéjét 100,000 koronáról 2000 drb. új 200 kor. azaz kétszáz korona névértékű részvény kibocsátásával

500,000

azaz ötszáz ezer koronára emeli fel s egyúttal a régi 100 drb. 1000 korona névértékű részvényeket 5000 drb. új egyenkint 200 azaz kétszáz korona névértékű részvénytől kicseréli.

A 2000 drb. új 200 kor. névértékű részvény kibocsátása a következő módokat mellett történik:

1) a részvényesek az új részvényre elővételi joggal bírnak.

2) az új részvényesek az 1909. évi üzleti jövedelemben, a régi részvényekkel egyenlő arányban részesednek.

3) a részvényesek elővételi jogukhoz való igényüket, részvényeiknek lebélyegzés végett az intézet helyiségében való bemutatásával legkésőbb május hó 31-ig gyakorolhatják.

4) a részvények értékében a jegyzéskor 10 százalék azaz husz-husz korona és 3 kor. kiállítás és bélyegdíj fizetendő.

5) A fentmaradó 90 százalék, vagyis 180 kor a következő részletekben és határidőre fizetendő be.

1908. június hó 1-én	30 korona
» július hó 1-én	20 »
» augusztus hó 1-én	30 »
» szeptember hó 1-én	20 »
» október hó 1-én	30 »
» november hó 1-én	20 »
» december hó 1-én	30 »

6) A befizetések után f. év végeig 5 százalék kamat lesz megtérítve s a befizetések természetesen egy összegben, vagy nagyobb részletekben is teljesíthetők.

Közgazdasági Bank
Részvénytársaság.

BETON VÁLLALKOZÓ

szíves figyelmébe ajánlom a T. K. építész és építelő uraknak, hogy vállalkozom egyszerű munkáktól legdiszesebb kivitelig, úgymint Terrázó, vasbeton, cement, burkolatok. Rendelésre készítek márványutántzat, szokli vagy kör és függő lépcsőket, úgy Rabic falhoz gipsztáblák készítését cementből. Fürdőkád, vízmedencék és földalatti csatornák levezetését lelkiismeretesen és jutányosan készítek. Kész betoncsöveket eladásra tartok 10 és 15-ös 20-as 30-as belméretekben. A nagyérdemű közönséget értesítem, hogy levélbeni felhívásra úgy vidéken, mint helyben készséggel megjelenek. Becses pártfogásukat kérve,

kiváló tisztelettel.

BODÓ SÁNDOR cementező-mester
Nagyváradon, Vitéz-u. 18. sz.

Lakás.

A központ közelébe keresek 3-4 szobás utcai lakást.

Cím a kiadóba n.

Elsőrangú új cukrászdát nyitottam!

Telefon 806.

Telefon 806.

Rákóczi út 9. sz. Szövetkezeti üzlet mellett.

Hogy több felől említett tisztelt vevőimnek és a vidéki közönség b. óhajainak eleget tehessek üzletem a mai kor igényeinek megfelelően berendeztem. —

Reggeli és oszonna kávé, csokoládé és finom Luxus sütemények kávéhoz. Fagylalt jegeskávé hideg kávé. Finom friss különlegességek megrendeléseket mindenkor elfogadok 1 kor. tejszínes tortákat mesés kivitelű Kugler süteményeket.

Valamint külföldi tapasztalataim a n. é. közönség b. pártfogásába ajánlom. kiváló tisztelettel

KOVÁCS JÁNOS,
cukrászati specialista.

FŐ-ÜZLET: Rákóczi-ut 9. FIÓK-ÜZLETEK: Szent Janos-utca 38. és Rákóczi-ut és Sztaroveszky-utca sarkán, ifj. Popper József házában. :: helyi és m. telefon 120.

Nyaraltatás.

A nagy érdemű közönség b. figyelmébe ajánlom, hogy **szőrmeáruikat és a téli öltönyöket** nyaraltatás végett csakis szakmabeli egyéneknél méltóztassanak elhelyezni — hol kívánatra bármikor felmutatható legyen.

Nagy raktárom és üzletem a tűz ellen **biztosítva van**, azért is kérem a nagyérdemű közönség szíves bizalmát.

Nagyérdemű közönség figyelmébe ajánlom, hogy a nyaralást csakis szücs-höz adják, mert csak az tudja gondját viselni.

Mély tisztelettel

Zimányi András,

képesített szücsmester.

NAGYVÁRADON.

☑ Színház-utca 4 szám. Adorján-palota. ☑

BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ

VESE- ÉS HÓLYAGBAJOKNÁL MINDEN VIZET FELÜLMUL.
KELLEMS, KISSÉ SAVANYKÁS IZŰ, VASMENTES, SZÉNSAVDUS,
RENDKIVÜL ÜDÍTŐ ASZTALI VIZ.
ORVOSILAG AJÁNLVA. ORVOSILAG AJÁNLVA.

Ivógyógyomlóra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemenede idült hurutjainál, húgykő- és fővényképződésnél, a légutak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásának bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség:

Muschong buziási gyógyfürdő igazgatósága Buziásfürdőn.

FIGYELEM!

Értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy egy helybeli előkelő kereskedőtől sikerült vennem: szövet, lüster, selyem, angol ruha vászon, zefir damaszt és vászon árukat és a t

a Haász Manó-féle árukkal együtt

Zöldfa-utcán, a Zöldfa-kávaházzal szemben elárusítom.

Tisztelettel

Szabó Jenő.

Függönyök, szőnyegek, storok és ágygarnitúrák.

Stern Jakab

első nagyváradai villanyerőre berendezett réz és harang-
öntődéje, épület, diszbadogos és vízvezeték felszerelő.

Nagyvárad, Kert-utca 1. sz.
Városi és vidéki telefon 194.

Készít ércárut, géptelszereléseket, fém és
sárgaréz, nyersöntvények, bármilyen csen-

gők, harangok, szivattyúk, fecskendők, víz- és gőz-
vezetékekhez szükségeltető sárgaréz és fémmunkákat,
mindennemű épület és diszbadogos munkákat, víz-
vezetési berendezéseket. Saját találmányu és a m.
kir József-műegyetem által engedélyezett ACETYLEN
fejlesztő készülékeimmel felszerelék városok, kasté-
lyok, szállodák, vendéglők és magánlakásokat.
Költségvetést bármely szakra díjmentesen eszközök.

M. kir. államvasutak igazgatósága.

113.445-908

A Pályánati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága
a 428 kilogrammos, valamint a 345 kilogrammos
acélsínre való tyrefondok számára szükséges
hüvelyes kulcsok 3 éven át (1908-1911 március
végéig) leendő szállítása iránt nyilvános pályázatot
hirdet.

A részletes módozatokat tartalmazó »Ajánlati
felhívás«, »Ajánlati űrlap« és bővebb felvilágosítás
a magyar királyi államvasutak igazgatóságának
aanyag és leltár beszerzési szakosztályánál (Buda-
pest, VII., Andrásy-ut 73-75. szám, II. emelet,
46. ajtó) kapható, illetőleg az összes vidéki üzlet-
vezetőségeknél megtekinthető.

A hüvelyes kulcsokról a Budapest-Józsefvá-
rosi állomáson levő központi szertárban kötelező
minták vannak, melyek ott megtekinthetők, a vonat-
kozó szabványrajzok pedig nevezett igazgatóság
központi tervtáránál (Budapest VI., Teréz-körút 56.
szám alatt) laponként 20 fillérért megszerezhetők.

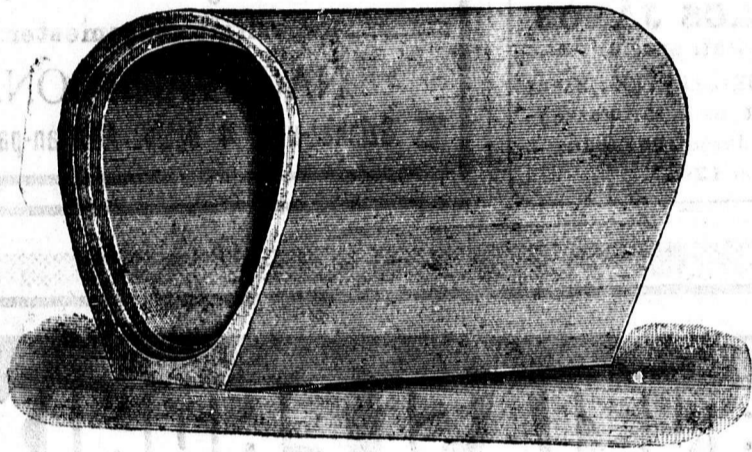
Az ezen pályázatra vonatkozó, ikenként 1 ko-
ronás bélyeggel ellátandó lezáró és a cég pecsétjé-
vel lepecsételt ajánlatok 1908. évi június hó 6-án
déli 12 óráig a fentebb említett szakosztálynál be-
nyújtandók, vagy posta útján beküldendők.

A bántépénz 1908. évi június hó 5 napjának
déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak főpénz-
táránál (Budapest, VI., Andrásy ut 75. szám)
teendő le.

Az igazgatóság.

(Utánnnyomás nem díjazatik)

Uj üzlet nyitás!

Spitz Sámuel

menyezett (Stuccatur) nádszövet
cementárú gyára és kavicsbányája.

Van szerencsém t. c. közönség b. tudomására hozni, hogy a Kö-
rös oldalon levő saját telepemem egy cementáru gyárat létesítettem.
Készíték nagyon szép fedél cserepet többféle színben. Ugyisintem cement
lapokat. Továbbá minden méretű csatorna és áteresztő csöveket ehhez
való előfejeket is minden méretben. Ajánlom még saját gyártmányu
nádszövetet, mely rozsdá ellen rezeztett sodronyba van szöve. Végül
szállítok:

homokot, kavicsot, rostaaljat

iroda és raktár helyben saját igáimmal házhoz, vidékre vasuton. A t. c.
közönség b. pártfogását kérve vagyok tisztelttel:

Spitz Sámuel Nagvásár-tér Kereskedelmi Csarnok.
volt Nádor-féle cipő üzlet helyiség

Áruraktáram összes cikkeket mélyen

leszállított árak mellett árusítom.

Helyiségek kiadók.

Helyiségek kiadók.

Tessék az árak valódiságáról meggyőződni.

Czillér Imre, Rákóczi-ut 5.